

Kdo ima tako moč?

V današnji številki lista na drugem mestu poročamo, da je stranka Južnih Tirolcev, se pravi glavna politična organizacija nemško govoreče skupnosti v Italiji, pozvala predsednika Craxija, naj čimprej sprejme odposlanstvo južnotirolskih parlamentarcev in strankinih predstavnikov, da se pogovorijo o zadnjih ukrepih, ki bi jih morala vlada sprejeti v korist nemške jezikovne skupnosti. Gre namreč za popolno izvedbo obvez, ki jih vsebuje tako imenovani »južnotirolski paket«, s katerim so bili urejeni odnosi med italijansko večino in nemško manjšino v Italiji.

To omenjamo na tem mestu predvsem zato, da opozorimo, da nimamo težav samo mi Slovenci, ko moramo urejati odnose s predstavniki večinskega naroda in njegovimi institucijami, zlasti z njihovo birokracijo, temveč tudi Južni Tirolci, ki so v vsakem pogledu »močnejša« manjšina od naše. Čeprav je poteklo že več let, odkar je bil sklenjen sporazum o »južnotirolskem paketu«, ta še ni bil povsem izveden, pri čemer Južni Tirolci opozarjajo zlasti na vprašanje uporabe nemškega jezika v sodstvu ter v okviru policijskega zbora, oziroma varnostnih sil.

Čez nekaj dni bo poteklo natančno osem let, odkar je takratni ministrski predsednik Giulio Andreotti, sedanji zunanji minister, sprejel v palači Chigi v Rimu odposlanstvo Slovencev v Italiji, ki mu je obrazložilo zahtevo, naj vlada in parlament poskrbita za zaščito osnovnih pravic slovenske narodne manjšine. Predsednik Andreotti je tedaj dejal, da utegne vlada to vprašanje urediti v najkrajšem času, ker da ima glede ravnanja z manjšinami bogate izkušnje z Južnimi Tirolci. Na izrecno vprašanje enega članov manjšinske delegacije, ali ne bodo morda na delo vlade in parlamenta vplivale občinske volitve v Trstu (bile so tedaj predvidene čez nekaj mesecev), je Andreotti samozavestno izključil tako možnost. Viden rezultat tedanjega obiska pa je bila ustanovitev posebne komisije pri predsedstvu vlade z nalogo, da pripravi osnutek norm za zaščito naše manjšine. Ta komisija je delovala tri leta, če se ne motimo, in v njej je bilo pet slovenskih članov. Čeprav je od zaključka del komisije poteklo že nekaj let, je zadeva v našo zaščito žal še vedno na mrtvi točki. Tudi senat se, kljub številnim napovedim, nikakor ne loti obravnavanja naše problematike.

Kaj je torej z našo zaščito? Kdo je tisti mogočnejši, ki more utišati tudi nam prijazne glasove?

V Izraelu vlada narodne enotnosti?

Parlamentarne volitve, ki so bile 23. junija v Izraelu, niso privedle do pričakovane zmage laburistične stranke Maarah, pa tudi ne do takšne afirmacije dosedanjih vladnih strank z Likudom na čelu, da bi bilo mogoče predvideti, kakšna bo nova izraelska vlada in nasploh kakšna bo nadaljnja politika judovske države.

Na volitvah se je predstavilo kar 25 list, od katerih je 15 uspelo izvoliti svoje predstavnike v kneset, ki ima skupno 120 sedežev. Maarah je zasedel 44 sedežev, Likud 41, ena stranka, in sicer desničarska Tehija, je prejela 5 sedežev, 3 stranke so dobile po 4 sedeže, 3 po 3, 3 po 2 in 3 po enega. V dosedanjih pogajanjih za sestavo nove vlade se je izkazalo, da ne levica ne desnica ne razpolagata z zadostno parlamentarno večino. Edina trdna večina, ki bi jo omogočali volilni izidi, bi bila koalicija med obema največjima strankama, se pravi med Perešovimi laburisti in Šamirovimi pristaši. O tem se trenutno tudi največ go-

vori v Izraelu in politični komentatorji pretehtavajo »za« in »proti« takšnemu razpletu.

Poleg verjetne neučinkovitosti novih volitev v prid »velike koalicije« govori predvsem izredno hudo gospodarsko stanje, ki ogroža že samo državno trdnost Izraela. Tega se zavedata voditelja obeh najmočnejših strank, kakor tudi republiški predsednik Čaim Herzog, ki ju je pozval, naj bi se pogodila za vlado narodne solidarnosti. Če bi do takšnega razpleta res prišlo, pa bi po mnenju poznavalcev šlo po vsej verjetnosti za kratkotrajen kompromis, predvsem zaradi globokih nesoglasij glede zunanje politike, in zlasti politike do arabskega sveta. Likud se nagiba k temu, da bi zasedena arabska ozemlja dokončno pozraelili in da bi v njih živeli Palestince postopoma izpodrinili. Laburisti pa zagovarjajo nujnost kompromisa z Arabci, češ da z njimi »ni mogoče živeti v večnem vojnem stanju«.

SREČALA STA SE COMELLI IN ŠINIGOJ

Nedaleč od Krmina sta se v torek, 31. julija, sestala predsednik deželne vlade Furlanije - Julijske krajine Comelli in predsednik Izvršnega sveta republike Slovenije Dušan Šinigoj. Predsednika sta poudarila, da je sodelovanje med Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo zelo pomembno zlasti za prebivalstvo ob meji. V tej zvezi sta proučila možnosti za krepitev tega sodelovanja, pri čemer sta ugotovila, da še obstajajo področja, ki bi lahko prišla v poštev za takšno sodelovanje.

Predsednik slovenske vlade je ob tej priložnosti opozoril na vprašanje globalne zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji. Poudaril je, kako Slovenija pričakuje, da bo Italija zagotovila enako zaščito celotni manjšini ne glede na kraj bivanja njenih pripadnikov. Šinigoj je dalje sprožil

vprašanje finančnih težav Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki jih je treba odpraviti, če hočemo, da bo ta kulturna ustanova še dalje nemoteno opravljala svoje poslanstvo. Pogovorom med predsednikoma je prisostvoval generalni konzul SFRJ v Trstu Drago Mirošič.

Medtem je senatna zbornica v Rimu potrdila sporazum, ki sta ga bila lani podpisala zunanja ministra Colombo in Mojsov ter se tiče priznanja diplom, doseženih na univerzah Italije oziroma Jugoslavije. Nekateri poslanci so ob tej priložnosti opozorili vlado, da bi morali izpopolniti seznam fakultet, ker dosednji sporazum ne upošteva vseh diplom, ki jih študent lahko doseže na italijanskih oziroma jugoslovanskih vseučiliščih.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 5. avgusta, ob: 8.00 Kmetijski dnevnik; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Zaklad Sierra Madre«, dramatisirana zgodba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kulturna srečanja; 17.00 Klasični album; 18.00 Igrali so jih v Narodnem domu: Rudolf Mahn: »Čevljar - baron«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 6. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Film; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Simfonikov RTV Ljubljana; 11.40 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Tone Svetina: »Ukana«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: (26) »Od Sv. Ane proti Sv. Soboti«; 16.00 Plesna ura sede; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Monografije; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 7. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Niti živlejnja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Tone Svetina: »Ukana«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »S Piščancev duol je l'ho j't«; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Naši posnetki v živo; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Liesel Ujvary-Bodo Hell: »Kaj pa jaz, kaj pa jaz«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 8. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.15 Iz našega vsakdana; 9.45 Pesniki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.50 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Tone Svetina: »Ukana«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 »Obala« iz Kopra; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »Se en izlet v Piščance«; 16.00 Folklor narodov Jugoslavije; 17.00 Kratka poročila; 18.00 »Dober večer my Lady - by bye moj ljubi fant!«; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 9. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Turizem; 8.45 Konjiček za vsakogar; 9.10 Zdravniški nasveti; 9.40 Črtica; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Tone Svetina: »Ukana«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »V industrijsko predmestje«; 16.00 Natečaji slovenskih popevk v začetku stoletja; 17.00 Kratka poročila; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 10. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.20 Trim za vsakogar; 8.45 Domače živali; 9.10 Po poteh Ludwiga II.; 9.40 Slovenska poezija skozi stoletja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Glasbene maticice; 11.30 Zapiski na robu; 12.00 Roman v nadaljevanjih: Tone Svetina: »Ukana«; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zbor »Lira« iz Kamnika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Sprehodi po tržaških predmestjih: »Povojni Domjov«; 16.00 Plesna ura sede; 17.00 Kratka poročila; 17.10 Klasični album: nabožna glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 11. avgusta, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Otroški kotichek; 9.40 Na ekranu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Ivan Trinko ob 120-letnici rojstva; 12.15 Na počitnicah; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Okostnjak v omari; 16.00 Po svetu sem in tja; 17.00 Kratka poročila; 18.00 »Toč ali kabaret za pasje dni«; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Craxi o sebi: »nisem don Kihot«

»Prepričan sem, da mora biti moderna družba povsem institucionalizirana. Danes pa vidimo, da se dobršen del življenja odvija mimo institucij ali celo proti institucijam. Potrebna je prenova, kajti v nasprotnem primeru bo pravna država postala fikcija«. Tako je dejal ministrski predsednik Bettino Craxi, ko je v razširjenem italijanskem tedniku odgovarjal na vprašanja o trenutnem političnem, družbenem in gospodarskem položaju v Italiji. Predsednik vlade je torej poudaril, da si mora italijanska družba dati ustaljeno zakonsko obliko, da mora postati organizirana skupnost ljudi, katerih medsebojni odnosi morajo biti določeni z zakoni ali normami. Če tega ni,

postane pravna država — modruje Craxi — fikcija, se pravi nekaj, kar je izmišljeno in v resnici ne obstaja.

Craxi je naglasil, da se zavzema predvsem za reformo institucij, češ da je treba odpraviti pregrade med »institucijami in stvarnostjo«, ker vsaka teh »hodi svoja pota«. V političnem pogledu je po njegovem pomembno, da se utrdita narodna zavest in domovinski čut, ker se bo na ta način pospešila rast omike in kulture in se bosta odpravljala vitimizem in zmotno prepričanje, da mora država vsem in vedno nuditi gmotne podpore (asistencializem).

Predsednik vlade je naglasil, da predalje na 7. strani ■

Zaščita manjših jezikovnih skupnosti

Ožji odbor poslanske komisije za ustavno vprašanja je prejšnji teden z večino glasov odobril prvi člen zakonskega predloga za zaščito jezikovnih manjšin v Italiji. Gre za znani zakonski predlog, za odobritev katerega se zavzemajo zlasti furlanski parlamentarci vseh barv in ki vsebuje norme za zaščito manjših jezikovnih skupnosti v državi. Ta zakonski predlog se ne tiče slovenske narodne manjšine v deželi Furlaniji-Juljski krajini, čeprav so nekateri svoj čas upali ali želeli, da bi zadeval vsaj naš slovenski živelj v videmski pokrajini, to je v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Na opozorilo in zahtevo predstavnikov slovenske

manjšine je bilo tudi uradno pojasnjeno, da bo parlament vprašanje zaščite slovenske manjšine obravnaval z drugim zakonom.

Za prvi člen na začetku omenjenega zakonskega predloga so glasovali poslanci KPI, PSI, PSDI in mešane skupine. Furlanski poslanec KD Bressani iz Vidma je predlagal, naj se besedilo tega člena spremeni, a je bil njegov predlog zavrnjen. Bressani je mnenja, da je treba uporabo jezika manjših jezikovnih skupnosti omejiti, kar naj velja zlasti v javni upravi in v osnovni ter srednji šoli. Kako si ta mož zamišlja zaščito in torej ohranitev manjših skupnosti, ni povsem jasno.

Olimpiada 1984, žal v znamenju hladne vojne

V Los Angelesu so v teku 23. olimpijske igre. Bojev za kolajne se udeležujejo atleti in atletinje iz 140 držav z vseh celin, kar je nov višek v zgodovini iger. Zanimivo je, da se je število držav, ki so poslale svoje atlete v to kalifornijsko mesto, povečalo, čeprav so se Sovjetska zveza in druge države vzhodnoevropskega tabora odločile za bojkot, češ da prireditelj ni nudil zadostnih jamstev za varnost njihovih atletov.

V resnici vemo, da je bil to le izgovor in pretveza, kajti odsotnost sovjetskih in drugih atletov je posledica nove hladne vojne med velesilama. Hladna vojna pa ne prizanaša nikomur, niti tako plemeniti in nedolžni prireditvi, kot so ali bi vsaj mo-

rale biti olimpijske igre. Sovjetska javnost, ki jo sredstva množičnega obveščanja že leta dan za dnem pitajo tudi z najbolj ceneno in neumno propagando, bi začela o uradnih izvajanjih dvomiti, če bi sovjetski atleti bili v Los Angelesu in živeli tako, kot se spodobi normalnim ljudem in tudi dosegali lepe uspehe. To je verjetno samo eden razlogov, zaradi katerega so se kremeljski voditelji odločili za bojkot.

Ne glede na to se igre redno odvijajo in rezultati so do zdaj kar se da zadovoljivi. Jasno je, da bi prisotnost atletov iz Sovjetske zveze in iz drugih vzhodnoevropskih držav dajala igram znatno večji prestiž in veljavo.

Columbu tudi državni poslanec

Novi deželni svet na Sardiniji, katerega so izvolili 24. in 25. junija, je imel pred dnevi prvo sejo. Sejo je vodil najstarejši svetovalec Mario Melis od Sardinjske akcijske stranke. Ta se je te dni odpovedal mestu poslanca v rimskem parlamentu ter ga je tamkaj zamenjal Giovanni Battista Columbu.

Ta je znan zlasti po tem, da je bil izvoljen pri evropskih volitvah na listi narod-

nih manjšin. Njegov vstop v rimski parlament veča možnost za rotacijo zastopnikov manjšinskih strank v evropskem parlamentu v Strasbourg.

Melis je v nagovoru v deželnem svetu poudaril, kako je treba rešiti socioekonomsko krizo na Sardiniji, ker ima ta avtonomna dežela rekord v Italiji glede brezposelnih ter glede vpisanih v dopolnilno blagajno.

Pisatelj Alojz Rebula 60-letnik

»Na čupah se čutim varnejšega kot kjerkoli«

21. julija pred šestdesetimi leti se je v Šempolaju rodil pisatelj in profesor Alojz Rebula. S svojo pronicljivo mislijo in mojstrskim izražanjem se je uveljavil kot eden najpomembnejših sodobnih slovenskih pisateljev, kot profesor grščine in latinščine pa je uvedel vrsto slovenskih višješolcev v spoznavanje klasične kulture in kulture nasploh, v najzlahtnejšem pomenu besede. Ob njegovem življenjskem jubileju smo mu postavili nekaj vprašanj, na katera je prijazno odgovoril.

(Ured.)

Vaš »devinski sholar« je iz oglejskega samostana, kamor so ga poslali v šolo, pobegnil domov na Kolišče. Je v tem dogodku Vaše prve povesti kaj avtobiografskega?

Podzavestno sem verjetno s tistim pobegom izrazil svoj globoki odpor, s katerim sem s svobodne otroške gmajne odšel v malo semenišče v Gorici. Zavestno pa je avtobiografski samo tisti kraj, Kolišče, ki sem mu v povesti zamenjal črko in ga spremenil v Kolišče. Mimo tiste samotne kmetije sem šel nekoč v otroških letih, ko sem spremljal svojo staro mater v Medjo vas. Tja je šla nekaj nakupovat, nekaj kmečkega, morda slamo.

Znanost so vsaj do nedavnega mnogi proglasili za »religijo sodobnega človeka«. Vas je njen čar kdaj posebno pritegnil?

Da bi videl v znanosti religijo modernega človeka, to mi ni nikoli padlo niti na kraj pameti: sem sin atomske dobe, ne? Prejšnje stoletje, ko likor je verjelo v takšno zamenjavo, je bilo otročje. Kakor je bilo otročje v svoji veri v vsemočnost tehnike ali celo v raj na zemlji. Kljub temu temeljnemu pridržku — da namreč znanost ne bo mogla nikoli nadomestiti vere — pa je mogoče občutiti »čar« znanosti. Sama na sebi je dokaz veličine človekovega duha prav tako kakor umetnost. Ob istem pridržku je mogoče čuti »čar« tehnike. Osebnostno tehniko občudujem, čeprav sem po svoji poklicni stroki — klasični filolog! — daleč od nje. V svojem *Ameriškem dnevniku* sem neke zapisal, da sem med perutma jumbojeta, 10.000 metrov nad oblaki, ujet v tisti čudež tehnike, videl skoraj nov dokaz za neumrljivost človekovega duha. Objektivno je tehnika velika reč! In kako naj bom kot klasični filolog proti njej — in proti njeni materi znanosti —, če je obema tekla zibel v stari Grčiji? Sicer pa je tehnika grška beseda, kakor so grške besede aerodrom, kozmonavtika, teleskop...

Koliko Vas je kdaj zaposloval občutek, da nagagate dragocene tovore na negotove »čupe«?

Vprašanje predpostavlja, da sem imel svoje tovore za dragocene. Vendar ni v mojem značaju, se mi zdi, da bi v mislih precejal, koliko ti tovari veljajo. Če sem jih nalagal na »čupe«, sem jih pač zato, ker nisem imel na razpolago jaht, kaj šele kakšnih čezmornikov. Bistveno mi je bilo, da sem jih nekam nalagal. Sicer pa verjamem v kozmično ekonomijo, ki bo na koncu vseh koncev prekucnila vrednostno lestvico tega sveta. In takrat, v tistem jutru, ki ga je tako silovito zaslutil Srečko Kosovel — *O, izpusite v morje vse ladje! Naj izletijo vsi aeroplani!* — se čupe

utegnejo spremeniti v čezmornike in obratno. Skratka: brez kompleksov verjamem v »čupe«. Na njih se tudi čutim varnejšega kot kjerkoli. Navsezadnje so tudi najbližje zemlji: so iz samega lesa, s še neizzvenelo pesmijo vetrov v svojih žilah.

Jaka Müller je ob Vašem prvem romanu Senčni ples ugotavljal, da liki Vaših del »poznajo nihanje relativizma, toda trajnega stanja ničnosti ali apriornega nihilizma ne poznajo. Vrednote se jim druga za drugo drobe in izginjajo, ne izginja pa hotenje po vrednotah.« Koliko je bila ta oznaka tedaj utemeljena in koliko bi se danes v njej prepoznali?

Človek sam sebe bolj slabo pozna, a rekel bi, da se mi zdi Müllerjeva oznaka utemeljena. Sicer pa ob pisanju *Senčnega plesa* nisem stal natančno tam, kjer stojim danes. Krščanstvo mi je bilo takrat šele obzorje srca. Zadnja beseda v knjigi je le »tema«. No, apriornega nihilizma nisem nikoli poznal. Sicer pa menim, da je ta v bistvu poza: apriorni nihilizem je komaj mogoč na filozofski ravni, na življenjski ravni pa je praktično nemogoč. Brez vrednote človek ne more živeti, kakor ne more živeti brez kisika: njegova notranja pljuča morajo dihati takšen ali drugačen življenjski smisel. Da se likom v tistem romanu drobijo vrednote, ne pa hotenje po vrednotah? Vsaj zadnjih dvajset let se je vera v vrednote v meni krepila, čeprav sem obenem doživljal tudi silo protivrednot.

V katere vrednote pa se je Vaša vera krepila? Na primer v svobodo, zvestobo, ljubezen, pravičnost, značajnost.

Marsikdo je že ugotavljal, da ste V Sibilinem vetru hoteli izpovedati »resnico današnjega sveta«, kar ste sicer nekajkrat tudi sami potrdili. Do kakšne mere so takšne transpozicije po Vašem mogoče? Koliko današnjih resnic je po Vašem bistveno tujih antični kulturi?

Tvegati bi trditev, da so takšne transpozicije mogoče stoodstotno. To pa zato, ker ne vidim nobene današnje resnice, ki bi bila bistveno tuja antični kulturi. Še več: ob njej marsikatera današnja modrost zbledi. Ob Pavlu zbledi Nietzsche, ob Avguštinu zbledi Heidegger. Kakšen Marcuse,

ta že napol pozabljeni prerok leta '68, sploh ne potrebuje imena, da bi ob njem zbledel.

V začetku istega romana ste zapisali: »...mili na naj bo v tem pisanju in obenem ostop in resnica...« Se Vam je dvojica lepo-resnično kdaj razprla v to dilemo? Kako gledate na etiketo »estetizem«, ki Vam jo kdo včasih prilepi?

Ne zavedam se, da bi se mi bila dvojica lepo-resnično kdaj razprla v resnično dilemo. Kako gledam na etiketo »estetizem«? Lahko si predstavljate, kako, če sam na celi črti zavračam estetizem. A to še daleč ne pomeni, da zavračam tudi težnjo po čim večji, tudi formalni, kvaliteti. Sem za Dantejev »lo bello stile«.

Kateri ustvarjalci (slovenski in ne) Vam danes največ povedo?

Tisti, ki mi imajo kaj povedati. Tisti, ki jim zares za nekaj gre. Ki jim kultura ni bolj ali manj zakamufliran šport.

V zadnjih letih ste se nekoliko pogosteje ukvarjali z odrskimi besedili. Bodo Vaši nadaljnji ustvarjalni naporji šli še v to smer?

Rad bi, da bi moj prvenstveni napor šel v smer, ki ne soupada z literaturo. Kar pa se same literature tiče, se ne trapim z načrti. Dramatika? Mogoče bom nadaljeval z radijskimi priredbami posameznih tem Stare zaveze.

S pisateljem se je pogovarjal M. B.

PROSTOR MLADIH

Zaključil se je skavtski Jamboree

V nedeljo, 29.7., se je končal uradni del tretjega slovenskega zamejskega skavtskega jamboreeja v Globasnici na Koroškem. Poslovili so se koroški skavti, ki so bili ob 25-letnici svoje ustanovitve pobudniki tega velikega mladinskega srečanja. Tržaški in goriški skavti in skavtinja pa so podrli svoje podtabore v torek, 31.7.

Drugi teden na jamboreeju se je iztekel v znamenju številnih pobud in zanimivih točk programa, ki ga je deževje le v skromni meri oviralo. Najprej je bila na vrsti taborna olimpiada s tekmovanji posameznikov in skupin v številnih tradicionalnih in

posebnih skavtskih panogah. Nato so se udeleženci odpravili na Peco. Naslednji dan so posvetili skavtskim spretnostim. V četrtek je bil na jamboreeju dan zbranosti. Po podtaborih so razmišljali o povezanosti med desetimi božjimi zapovedmi in skavtskimi načeli, kot se kažejo v desetih skavtskih zakonih. Tabor je v imenu Slovenske pokrajinske škofovske konference obiskal mariborski škof msgr. Franc Kramberger. Zvečer je bil na sporedu še goriški taborni ogenj. Petek in soboto so podtabori samostojno oblikovali. Koroški taborni ogenj pa je bil v soboto zvečer.

Kam po maturi?

Zrelostni izpiti, ki nedvomno pomenijo izredno važno prelomnico v življenju vsakega študenta, so že nekaj tednov za nami. Letošnji abiturienti so že šli na počitnice, lepa skupina, bilo jih je kar 46, pa se je udeležila že tradicionalnega maturantskega izleta po Jugoslaviji. Spremljali so jih pedagoški svetovalec Silvo Fatur in štirje profesorji naših višjih šol. Štiridnevni izlet po Makedoniji je bil za našo mladino lepo doživetje, saj so se z letališča v Skopju z avtobusom odpravili na ogled najzanimivejših umetnostnih spomenikov v Makedoniji, med katerimi je, kot so nam povedali, vzbudil največjo pozornost samostan sv. Jovana Bigorskega. Domov so se vrnili v soboto, 28. julija, veseli in zadovoljni, četudi se jim je med potjo pripetilo nekaj manjših nepredvidljivih dogodivščin.

Mnogi, tako so nam zaupali, se bodo v teh dneh ali pa so se že, odpravili tudi na potovanja v tujino. Veliko se jih je odločilo prav za ta način preživljanja počitnic, kar je seveda navadno pozitivna izkušnja za vsakogar. Navadno izkoristijo čas, ki ga preživijo kje na Nemškem ali Angleškem za delo, ki jim omogoča življenje v tujini, a predvsem za učenje jezika in spoznavanje krajev in ljudi. Vsi pa se v večji ali manjši meri tudi sprašujejo, kam in kako po maturi. Gre za težko odločitev, mlad človek ima seveda določene želje ali vsaj predstave o tem, kaj bi rad delal v življenju; ob tem pa se postavljajo tudi drugačna vprašanja. Ne nazadnje tudi to, kakšne pogoje nudi danes delovni trg. Nedvomno je, da imajo največ možnosti za zaposlitev predvsem tehniki in razni strokovnjaki v elektronskih napravah. Statistike pa nam tudi potrjujejo, da imajo poklici, kot so živinozdravnik, agronom, elektronski strokovnjaki in podobni poklici precejšnje možnosti za takojšnjo zaposlitev. Glede zaposlitve na drugih sektorjih pa se vedno znova postavlja vprašanje, ki je za sodobno družbo še posebej aktualno. Gre za vedno večji razvoj določenih delovnih sistemov, ki so odvisni od visoko specializiranih delavcev in tehnikov, gre za upravljalce strojev in naprav, ki sicer zmanjšajo potrebo po delu pri tekočem traku, po drugi strani, pa se prav na ta način vedno bolj stopnjuje problem brezposelnosti. Gre za brezposelnost, ki je glavni problem predvsem za mladino, ki se komaj pojavlja na delovnem trgu. V tem ni velikih razlik, prav tako se znajdejo brez dela univerzitetni diplomiranci, kot ljudje z višješolsko izobrazbo, kot tudi ljudje s tehnično diplomom. Terciarni sektorji še zdaleč ne morejo kriti potreb, saj so sami v krizi in odpustčajo uslužbenca, kar je še posebej občutno prav v naših krajih.

Prav zato se mnogi odločajo, tudi če niso pripravljeni, za študij na univerzi, češ: čez štiri ali pet let se bo mogoče stanje spremenilo in bom mogoče z večjo lahkoto dobil delo. V nekaterih primerih je res tako. Pametno pa je, da pred odločitvijo za vpis na to ali drugo fakulteto upoštevamo ne samo osebno zanimanje, ampak tudi kaj lahko ta ali druga fakulteta nudi diplomirancem. Veliko zanimivih in novih ved učijo, na katere se številni ne spomnijo, ker nanje niso bili opozorjeni; prav je zato, da abiturienti dobro premislijo, preden se odločijo za tak ali drugačen študij.

Novega župana še ni

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na seji, ki je bila v četrtek, 26. julija, vzel na znanje odstop župana Albina Škerka in ga v svetu nadomestil s prvim neizvoljenim kandidatom na listi KPI. Ta je bivši občinski svetovalec in odbornik Mario Fragiaco. Svet se je županu Škerku, ki je odstopil iz zdravstvenih razlogov zahvalil za delo, ki ga je toliko let nesebično opravljal v korist vseh občanov.

Na predlog starejšega odbornika Bojana Brezigarja, ki je vodil sejo, in s soglasjem predstavnikov KPI, SSK in PSI, je svet z večino glasov sklenil odložiti razpravo o točki dnevnega reda, ki je predvidevala izvolitev novega župana. Predstavniki večine v občinskem svetu (KPI, SSK in PSI) so morali ugotoviti, da še ni bilo doseženo soglasje o kandidatu za novega župana. O tem vprašanju bodo sklepali na ravni pokrajinskih tajništva.

Medtem je Slovenska skupnost objavila daljše poročilo o položaju, ki je nastal po odstopu župana Škerka. Sekcija SSK za Devinsko-Nabrežino najprej poudarja, da je za ohranitev sedanjega zavezništva v upravi do novih občinskih volitev, ki bodo sredi prihodnjega leta. V tem času pa je treba dokončati vrsto pomembnih del, kot so odobritev variante regulacijskega načrta in odobritev trgovinskega načrta, posodobitev javne razsvetljave, kanalizacija v Sosljanu, gradnja Kulturnega doma v Nabrežini, ureditev vprašnja plač za občinske uslužbenice. Mislamo, da je to nalogo — pravi poročilo — moč opraviti samo, če vodi občino človek, ki je politično in upravno izkušen. Slovenska skupnost je pred dvema letoma po dolgi pogovori res pristala na izvolitev Albina Škerka za župana, a je pri tem upoštevala predvsem njegovo veliko politično in upravno izkušnost ter dejstvo, da je kot bivši poslanec užival velik ugled. Ko je zdaj moral iz zdravstvenih razlogov odstopiti, ni rečeno, da mora župan neka samodejno pripadati KPI. Slovenska skupnost sicer ne postavlja v tem trenut-

ku svoje kandidature za župansko mesto, čeprav bi imela primerne kandidate, a bo sprejela le tiste kandidate, ki dajejo — zaključuje poročilo sekcije SSK — resna jamstva tudi glede na svoje izkušnje, za bodoče delo v občinski upravi.

—o—

Il Piccolo menjal lastnika

V svoji več kot stoletni zgodovini je tržaški italijanski dnevnik Il Piccolo te dni tretjič menjal svojega lastnika. Dosedanji lastnik, založba Rizzoli, je list odstopila, baje za ceno 13 milijard lir, novi družbi, v kateri so založnik Monti, tržaški industrialec De Riù ter podjetnik Oscar Maestro. Založba Monti je že lastnica bolonjskega dnevnika Il Resto del Carlino in florentinskega dnevnika La Nazione.

Il Piccolo je leta 1881 ustanovil tržaški Jud Teodoro Mayer. Bil je glasnik italijanskega iredentizma in nacionalizma ter izrazito protislovensko usmerjen. Po prvi svetovni vojni je postal njegov glavni urednik in kasneje njegov lastnik Mussolinijev osebni prijatelj Rino Alessi. List je na vsej črti zagovarjal fašistični režim, zato po vojni, za časa Zavezniške vojaške uprave, ni smel izhajati s svojo izvirno glavo in naslovom. Il Piccolo je ponovno zagledal luč sveta po vrnitvi italijanske uprave v Trst leta 1954.

Sin Rina Alessija, Chino je leta 1977 list prodal založbi Rizzoli. Šele pod novim uredništvom (najprej je bil glavni urednik Ferruccio Borio, nato Luciano Ceschia), je Il Piccolo začel zavzemati nekoliko strpnejša stališča do Slovencev. Luciano Ceschia je list zapustil na začetku tega leta, ko je postal njegov odgovorni urednik Paolo Berti. Zdaj pa se govori, da bo glavno uredništvo prevzel časnikar Alberto Marcolin od florentinskega dnevnika La Nazione.

Zaključek 10. pokrajinske razstave vin

V prostorih Tržaškega velesejma so sicer ne preveč številni obiskovalci imeli možnost do nedelje, 29. t.m., pokušati najboljše vina, ki jih pridelajo vinogradniki iz naše pokrajine. Razstavo so odprli v petek, 27.7., začela pa se je z zanimivo okroglo mizo na temo »Vinogradništvo na Tržaškem, sedanost in perspektive«. Po pozdravih pokrajinskega odbornika za kmetijstvo Cavicchiolija je bilo na sporedu daljše tehnično poročilo o vinogradništvu v tržaški pokrajini. Pripravili so ga priznani strokovnjaki in ga je prebral prof. Mario Prestamburgo. Iz poročila je najprej razvidno, da ponuja naša pokrajina precej kvalitetna in tudi zanimiva vina, seveda je tu mišljen teran, a tudi belo kraško vino, ki ga v glavnem pridelajo iz istrske malvazije ali garganje. Po svoje so zanimiva in vsekakor kvalitetna tudi bela vina iz mešanih trt. Sestavljavci poročila so glede na

perspektive polagali veliko važnost predvsem na kvaliteto vin, ki edina lahko omogoči tudi prodor na italijansko ali evropsko tržišče. Vina na Tržaškem med drugim še čakajo na priznanje o preverjenem izvoru, se pravi na t.i. DOC, kar bi jim gotovo odprlo še nove možnosti. V poročilu je bil velik poudarek tudi na urbanističnih, večkrat neumestnih posegih na ozemlju, kar gre v škodo kmetijstvu. Posebno zanimiva pa je bila misel o vlogi, ki jo lahko ima agroturizem v nadaljnjem razvoju našega kmetijstva.

Za prisotne je bilo zanimivo poslušati izvajanja samih vinogradnikov. Še posebno razveseljivo za prihodnost našega vinogradništva pa je, da so vsi proizvajalci, ki so spregovorili, poudarjali skrb, ki jo polagajo na kvaliteto pridelka, in tudi da smo med njimi videli v glavnem mlade ljudi.

nadaljevanje na 7. strani ■

Oglej in morje

Po dvatisoč letih imajo v Ogleju spet morje kot nekdanj, ko je drugo največje mesto rimskega cesarstva imelo svoje pristanišče. V soboto, 28. 7., so namreč prebili zadnji prekat kanala, ki povezuje oglejsko morino z morjem. V njej je prostora za približno 300 manjših plovil. Dela je izvedla neka zasebna družba, ki gradi na tem področju tudi 80 stanovanj. Te bodo imele pravico do naveza za barko. Zraven pa bodo zrasle tudi obrtniške delavnice, ki so povezane s počitniško navtiko. Naprave bodo uradno odprli septembra, stanovanja pa bodo dokončana na začetku prihodnjega leta.

Oglejsko občinsko upravo vodi leva večina. Opozicija (KD) je v preteklosti odločno nasprotovala načrtu, ki ga je predložilo občini v odobritev zasebno gradbeno podjetje, oziroma finančna družba. Kršćanska demokracija je v bistvu zatrjevala, da gre za navadno špekulacijo, ne da bi domačini imeli od tega kako trajno korist. Večina — Oglej ima že desetletja komunistični župana — pa je bila mnenja, da je treba zasebniku dovoliti, da uresniči svoj načrt.

—o—

JUŽNI TIROLCI IN CRAXI

Južnotirolska ljudska stranka je postavila zahtevo, da čimprej pride do sestanka med njenimi parlamentarci in strankinim voditeljem Magnagom in predsednikom vlade Craxijem. Razpravljati želi o zamudah pri uresničevanju tistih točk južnotirolskega »paketa«, ki zadevajo dvojezično poslovanje sodišč in policijskih organov v bocenski pokrajini.

Tržiška ladjedelnica je brez naročil

Kljub zagotovilom osrednje vlade je tržiška ladjedelnica še vedno brez naročil, kar še bolj podčrtuje hudo krizo ladjedelništva v naši deželi in drugod v Italiji. V torek se je sestal v ladjedelnici zbor delavcev, da bi razpravljali o poteku pogovorov, ki so jih imeli v četrtek, 26. julija, na ministrstvu za trgovinsko mornarico v Rimu sindikati in predstavniki ladjarjev. Razpravljali so o uporabi 195 milijard lir, ki jih je vlada namenila predvsem za povečanje naročil.

Posebno previdno stališče so pri tem zavzeli ladjarji, ki seveda hočejo določenih zagotovil, da bo vlada res vpisala vsoto, predvideno za nova naročila, v člene finančnega zakona za leto 1985 in 1986. To bo do septembra gotovo odprto vprašanje in zato je stanje še posebej zaskrbljivo, ker

v tržiški ladjedelnici se bodo prav septembra zaključila še zadnja dela na ladji AGIP Lombardia, medtem ko bodo dela na križarki Garibaldi, ki bo prevažala tudi helikopterje, zaključena v prvih mesecih naslednjega leta. Novih naročil pa ni. Večina delavcev je v dopolnilni blagajni, ki so jo podaljšali še za tri mesece, vprašanje zaposlitve pa ne bo mogoče rešiti brez naročil za gradnjo novih ladij.

Vzdušje v ladjedelnici v Tržiču je bilo 30. julija vroče ne samo zaradi zaskrbljivega delovnega vprašanja, na križarki Garibaldi je namreč, iz še nepojasnjenih razlogov, izbruhnil požar. Ladjedelniški gasilci in njihovi tržiški tovariši so imeli več ur težkega dela, da so pogasili požar, ki se je vnel v prednjem delu ladje, kjer je postavljen pomožni diesel motor.

Neapeljski kardinal obiskal Subid

Kot veliko drugih beneških krajev ima Subid, ki se dviga na 700 metrih nadmorske višine v dolini Maline v občini Ahten, razburkano zgodovino. Pred štiridesetimi leti so ga porušili nacisti in fašisti, obnovljenega pa je pred osmimi leti porušil potres. Tudi tokrat pa so iz ruševin že zrasle nove hiše. V ta beneški kraj se je v nedeljo, 29. 7., podal neapeljski nadškof, kardinal Ursi, da bi se pridružil vaškemu praznovanju farne zavetnice svete Ane in potrdil vezi, ki so se spletle med neapeljsko nadškofijo in Subidom ob potresu leta 1976.

Takrat so Neapeljčani na pobudo kardinala Ursija veliko pomagali pri obnovitvenih delih. V nedeljo pa so lahko slovesno odprli novo župnišče, ki je dar neapeljskega odseka dobrodelne ustanove »Cari-

tas«. Kardinal je po dopoldanski maši krstil zadnjega novorojenčka, malo Aleksandro, in podelil zakrament svete birme 13 otrokom. Popoldne pa je vodil zahvalno procesijo za drugo obnovo vasi.

—o—

NOVI PREDSEDNIK GORIŠKE HRANILNICE

Vidni goriški politik in dolgoletni deželni odbornik za finance dr. Antonio Tripani je s 1. avgustom sprejel posle predsednika upravnega sveta Goriške hranilnice. Imenoval ga je predsednik deželne vlade Comelli, novi predsednik pa je nadomestil inž. Graziata, ki je vodil Goriško hranilnico v zadnjih šestih letih.

J.M. GABRJE - ZGODOVINSKI ORIS IN KULTURNO DELOVANJE

II.

Baron ni trpel pohajčev in priskrbel delo vsem, ki so bili nezaposleni. Eni so delali v mlinu ob Vipavi, drugi v kamnolomu ali pri prevozu žita in moke, zopet drugi so obdelovali polja na obeh bregovih Vipave in okrog Ušja, ali drvarili v gozdu in skrbeli za grajski park, v katerem je bilo tudi igrišče za tenis. V gradu so imeli stalno tudi zidarje, tesarje in druge delavce. Nekaj ljudi je bilo zaposlenih tudi pri delu v grajskih hlevih, kobilarnah, štalah in kletih ter v vinogradih, saj so grajski vinogradi dajali letno po okrog 700 hl vina.

Vsako sredo so imeli na gradu goste. Prihajali so razni plemiči iz bližnje okolice.

Po smrti baronice Luise Bianchi je od te družine ostal še Ferdinando Carlo Bianchi, ki živi sedaj v Innsbrucku na Tirolskem ter baronica Maria Ferdinanda, ki upravlja hiše, katere ima družina v Gradežu.

Grad je bil zelo poškodovan med prvo svetovno vojno, ko so se bile prav na tem področju hude bitke med italijanskimi in avstrijskimi četami. Po vojni so ga bile italijanske oblasti pripravljene popraviti, če bi baron Bianchi sprejel

italijansko državljanstvo. A baron Bianchi je to odklonil. Ostati je hotel zvest Avstriji.

Tako se je grad počasi spremenil v razvaline, ki jih preraščata srobot in grmovje. Z njim so propadle tudi Rubije. Danes ni več mline, pošte, kovačije, trgovine. Ostala je le železniška postaja, ki se je pa v potniškem prometu skoro nihče več ne poslužuje, ter gostilna, ki z napisom »Rubijski grad« spominja na pretekle čase.

Gabrje so se začele širiti po prvi svetovni vojni, kajti tedaj je vas ležala ravno ob avstrijski fronti in je bila v celoti porušena. Edinole furmanska gostilna, ki je bila last odvetnika Pavlečiča, ni bila porušena, ker je bila vojaška bolnišnica. Na strehi je imela raztegnjeno veliko belo zastavo z rdečim križem.

Vaščani so morali v begunstvo na Štajersko. Ker vsega niso mogli peljati s sabo, kot npr. posodo, odeje in razno, so to blago pospravili v za boje in jih zakopali pod zemljo v bližini hiše. Po končani vojni so se vaščani vrnili v rodno vas in našli domove porušene. Znova so morali vas obnoviti, ker jo je vojna porušila do tal.

Tudi v Gabrjah se je utrjevala kulturna zavest in že 28. marca 1909 so Gabrci ustanovili

»Narodno izobraževalno društvo SKALA« (o tedanjem društvu in o njihovem delovanju so le skromni podatki, ker so z izbruhom prve svetovne vojne morali vaščani v begunstvo in mnogo dokumentacije, ki bi pričala o tedanjem delovanju društva, se je izgubilo ali uničilo).

Domnevamo, da se je društvena dejavnost v letih pred prvo svetovno vojno odvijala v glavnem v obliki dramskih nastopov in v gojitvi zborovskega petja.

Tudi prireditveni prostori so bili zelo prilagodljivi, od gostilniškega vrta do skednjev in prostiranih dvorišč kmečkih hiš.

Po prvi svetovni vojni, in sicer 8. aprila 1923, je bilo društvo obnovljeno in dobilo novo ime. Imenovalo se je »Katoliško prosvetno društvo SKALA«. Ob tej priložnosti je bil ustanovljen mešani zbor »Skala«, katerega je vodil Romano Silič iz Bilj, nato je društvo ustanovilo še čitalnico in imelo tudi vaško otroško in pa odraslo gledališko skupino. Predvajali so razne veseloigre, ki so jih po navadi predvajali na Silvestrov večer, za pustni torek in na odprtem na sv. Jožefa.

Leta 1923 je bilo ustanovljeno tudi »Kmečko društvo DANICA«. V letu 1924 je društvo SKALA priredilo nekaj dramskih nastopov, in sicer »Tri sestre« in pa »Za letoviščem«. Leto kasneje je društvo priredilo svojo javno veselico. Spored je obsegal nekaj pevskih točk, eno deklamacijo ter igro v treh dejanjih z naslovom »Rodoljub iz

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Komelova retrospektiva na gradu Kromberk zaključena

V nedeljo, 29. julija, se je v Goriškem muzeju na gradu Kromberk zaključila retrospektivna razstava slikarja Silvestra Komela iz Rožne doline (1931-1983), ki je bila odprta od 11. maja letos. Obsegala je 123 slik v različnih tehnikah, nastalih od leta 1960 do lani, vzbudila pa je izredno zanimanje javnosti, saj si jo je ogledalo nad 4000 obiskovalcev. Ustrezno pozornost so ji posvetili tudi sredstva javnega obveščanja, tako televizija, radio in časopis. Po teh odmevih lahko zatrdimo, da je pomenila nedavna retrospektiva enega osrednjih kulturnih dogodkov letošnjega leta na Primorskem, prav tako tudi v širšem slovenskem merilu. Urednik razstave umetnostni zgodovinar Stane Bernik je iz kromberške retrospektive odbral 51 slik, s katerimi bo Silvester Komel predstavljen tudi v Mariboru.

Razstava na gradu Kromberk je po svojem obsegu, kvaliteti in odmevih gotovo pomenila edinstven dogodek, kljub skrcenemu številu del pa bo tudi občinstvo v Mariboru nedvomno deležno velikega estetskega užitka. Tudi mariborski izbor je namreč sestavljen tako, da bo mogoče zaznati posamezne razvojne faze Komelovega slikarstva, ki izhajajo, kot je ugotovila kritika, iz domače, zlasti kraške pokrajine. Vendar tu ne gre za preprosto naturalistično zastavljen slikarski zapis optične stvarnosti, marveč za reševanje čistih barvnih in svetlobnih vprašanj. V zgodnjih delih iz 60. let je zaznaven očiten naslon na tipično kraško naravo in arhitekturo, zlasti je značilno obdobje, ko je Komel slikal manjša platna s skupino strnjeno postavljenih hiš na sredi slike. Že kmalu pa so ga začele zanimati široke svetle

barvne ploskve, včasih oblikovane z gostimi nanosi barve. Slikar se je postopoma oddaljeval od krajine, videne kot kombinacijo arhitekture, gričevja in neba s tipičnim horizontalnim pasom obzorja in se je vse bolj približeval brezpredmetnemu, abstraktno pojmovanemu slikarstvu. Barva, ploskev, svetloba, vse to se je osamosvojilo, prišlo je do suverene domišljijске poudarjene igre osnovnih likovnih elementov. Gledalec se je ob tem vprašal, ali je to še krajina, kakšna je pravzaprav povezava teh živih barvnih skladov s tistim, kar v naravi zaznava človeško oko? Komel je dokazal občutljivost za najbolj prefinjene odtenke kraške pokrajine, ki zlasti v jesenskih dneh nudi našim očem pravo razkošje. Vendar so mu te barve pomenile predvsem inspiracijo, gradivo za nadaljnje ustvarjanje, pri platnih velikega formata je bistven slikarski problem obstajal predvsem v prizadevanju, naslikati iluzijo prodora v neskončen prostor zgolj z barvnimi in svetlobnimi sredstvi.

To vprašanje je slikarja mučilo tudi v kasnejših ustvarjalnih obdobjih, vendar na drugačen način. Opaziti je bilo, da so se v te sproščene, prvinsko zastavljene slike nenadoma začele vrtati ostre pokončne črte, ki so dajale vtis kristaliničnega lomljenja barvnih in svetlobnih skladov. Nekdanje žive, zlasti rdeče, oker in rumene barve so se začele umikati predvsem umirjenim zelenkastim in modrim tonom, hkrati pa so sredino slike zavzeli liki, sestavljeni iz nekakšnih prizem, skozi katere je prosevala težko določljiva krajina. Zanimivo je, da se je Komel v naslednji slikarski fazi navidez povrnil h klasično

zastavljeni krajini s posameznimi plani, obzorjem in nebom; je to izrazito osebno preoblikovana dejanskost z vnašanjem nadrealističnih prvov, poleg tega pa tudi sad dolgoletnega truda, točneje garanja in velikega slikarskega znanja. Samo tako si lahko razložimo popolnost modrozeleno toniranih podob, pri katerih je izbran krajinski izrez kot presvetljen z nevidnim virom svetlobe, ki prihaja iz ozadja. Hkrati pri teh slikah ni mogoče prevzeti močne duhovne in intelektualne energije.

V zadnjih letih pred smrtjo se je Silvester Komel poskušal v novem slikarskem načinu, za katerega so bile značilne voluminozne tvorbe, postavljene v prazen kozmični prostor. Slikar z elementi prejšnjih obdobji ni prekinil, saj se tudi v tej fazi še pojavljajo, vendar nelogično pomešani med seboj, omejeni le z racionalno zastavljenimi voluminoznimi liki, ki s svojim lebdjenjem v neskončnem vesoljskem prostoru ustvarjajo negotovo vzdušje. Žal je to Komelovo iskanje v novi smeri prekinila njegova nenadna smrt.

Komelova razstava bo iz Maribora predvidoma potovala še v Labin, pri Mladinski knjigi v Ljubljani pa je v pripravi razkošna monografija s številnimi barvnimi reprodukcijami, ki bo trajno obeležila bogat slikarjev opus. Zanimanje za razstavo in izdaja monografije, vse to je dokaz, da sodi Komel med pomembnejše slikarje kolonistične smeri v drugi polovici 20. stoletja

M. V.

SMRT KATALONKEGA PISATELJA

V bolnišnici v Barceloni je 26. julija v 75. letu starosti umrl katalonski pisatelj, akademik Guillermo Diaz-Plaja. Rajnik je bil tudi priznan literarni zgodovinar in je pisal tako v katalonskem kot v španskem jeziku.

UMRL JE JAMES MASON

V bolnišnici v Lausanni v Švici je umrl znani angleški filmski igravec James Mason. Star je bil 75 let. Pokojnik je od leta 1962 živel v Švici, potem ko je 16 let prebil v Združenih državah. Umrl je za srčno kapjo.

Amerike». Pripomniti je treba, da je bilo bodisi v dramski skupini kot tudi v pevskem zboru društva nekaj članov iz sosednje vasi Peč, ki so prihajali v Gabrje po nekdanjem lesenem mostičku.

Po 1. svetovni vojni je društvo SKALA imelo nekakšen zasilni sedež v vojaški baraki v kraju, imenovanem »Na skalci«. Gabrci so bili zelo navezani na ta kraj; morda je prav po tem kraju dobilo društvo ime. Tu je Gabrski zbor zapel pesem v slovo gabrskim fantom, ki so odhajali v Ameriko.

Leta 1922 je prišel fašizem na oblast. Z Gentilejevo reformo (1923) so morale postati po letu 1927 vse slovenske osnovne šole in srednje šole italijanske. Samo pri bogoslužju ni bila prepovedana slovenščina. Otroci so morali med šolsko uro nauka zapustiti šolsko poslopje in iti v farovž, kjer je župnik imel pouk v slovenskem jeziku.

Ko so fašisti uvideli, da njihova »bonifica nazionale« ne napreduje in da Slovenci krčevito branijo svoje kulturno življenje, so se leta 1927 odločili za skrajno sredstvo: razpustili in uničili so vsa slovenska društva. Prav tako je prenehalo delovati gabrsko društvo »SKALA«, pevski zbor in pa čitalnica, ki je bila tedaj na sedežu društva (tedanji sedež društva je bil v Dolenjih Gabrjah v trgovini pri Bričevih). Opomini in večletni zapor je grozil tistim, ki so jim na domu našli slovenske knjige, toda Gabrci so knjige iz čitalnice poskrili in si jih na skrivaj izposojali.

V dnevniku Edinost je bil 9. septembra 1927 objavljen članek, glede razpusta društva v Gabrjah:

»GABRJE — razpuščeno društvo — Orožniki so sporočili, da je prefekturna oblast izdala odlok o razpustitvi tukajšnjega Prosvetnega društva. Kot razlog razpustitve je navedeno, da je bilo njegovo delovanje škodljivo nacionalnemu redu«. Prisilnemu razpustu leta 1927 je sledilo več kakor petnajstletno obdobje zatišja.

Pričela se je druga svetovna vojna. Več vaščanov je šlo v partizane in štirje se niso nikdar več vrnili v rojstni kraj. Eden izmed te četverice je bil tudi moj nono.

Gabrje so bile v drugi svetovni vojni dvakrat bombardirane: prvič so dne 22. septembra 1943 bombardirala našo vas nemška letala (po kapitulaciji Italije) in nato 29. aprila 1945 pa še zavezniška.

Ko je bilo vojne konec, so zavezniški taborili nekaj mesecev v Gabrjah. S seboj so prinesli veliko živil in mnogo porazdelili vaščanom. Zavezniški so prinesli s seboj tudi, v naših krajih tedaj še nepoznano, čokolado in jo dajali otrokom. Otroci so se z zavezniški prijatelji, se naučili nekaj angleških besed in bili v njihovi družbi v njihovem taborišču. Dokler so bili zavezniški v vasi, vaščanom ni ničesar primanjkovalo, ker so jim vedno kaj darovali, bodisi konzerve mesa v pločevinkah, mleko in jajca v prahu in še nešteto drugih živil. Ko pa so se zavezniški vrnili v domovino, so začeli hudi časi za vaščane, ker je

primanjkovalo živeža, pa tudi denarja je bilo malo. Vsak si je moral zavijati rokave in si pomagati, kot je mogel, ali tako da je obdeloval polje in vrt, gojil živino kot kokoši in koze. Koza, ali kot jo imenujejo vaščani krava revežev, je marsikoga rešila bede v povojnih letih. V Gabrjah so poimenovali ulico po tej živali, ker je vsaka hiša te ulice imela po dve ali tri koze.

Kulturno delovanje se je postopno obnavljalo že med vojno, zlasti na področju šolstva, povsem oživel pa je po osvoboditvi. Spomladi leta 1946 je bilo domače društvo spet uradno ustanovljeno. Razpolagalo je z majhno dvorano v gostilni »pri Tinkotu«. Članov je bilo takrat kakih trideset. Društvo je imelo ženski pevski zbor s 14 članicami, pri Bričevih pa je zopet delovala knjižnica. Živahnemu delovanju prvih let po vojni je sledilo daljše zatišje. Vzrok je bil predvsem v pomanjkanju primernih prostorov. To vprašanje je bilo zadovoljivo rešeno šele pred nekaj leti.

Proti koncu petdesetih let smo v Gabrjah, kot drugod na Goriškem, prirejali poletne prireditve. Prav okrog te dejavnosti se je zbrala skupina fantov, nekakšno jedro, ki je društvo spet postavila na noge. Leta 1978 je društvo dobilo statut. Od tedaj nepretrgoma deluje, tako da prireja razne kulturne večere in proslave. Mejnik v delovanju pomeni pridobitev sedeža, saj nam je prav to omogočilo uresničitev vrste pobud, od postavitve spomenika v NOB padlim vaščanom, do ustanovitve otroškega in moškega pevskega zbora.

(Konec)

Craxi o sebi...

■ nadaljevanje z 2. strani

stavljata izhod iz sedanje stiske predvsem krepitve volje po delu ter vzpodbujanje vseh človeških vrednot. Politično je danes pomembno, da se podpirajo in krepijo »pobude, ki prihajajo od ljudstva, ne pa da se njegove pobude omalovažujejo ter se ljudstvu predlagajo sistemi, ki so se že preživeli in ki so vedno bolj tuji njegovi zavesti«. Za stanje sedanje italijanske družbe je po mnenju predsednika vlade značilen dinamizem, ki pa se žal ne more uveljaviti zaradi statičnosti v političnem in institucionalnem življenju.

Na koncu intervjuja Craxi odločno zavrača opredelitev, češ da je Don Kihot. »Čutim se nekaj povsem drugega, kot je ta literarna osebnost; zavzemam se namreč za dosego stvarnih in nujnih ciljev, kot je n. pr. uveljavljanje dela in delavnosti italijanskega ljudstva«, je dejal predsednik italijanske vlade.

KMETIJSTVO V DEŽELI PO NAČRTIH ERSA

Pred nekaj dnevi se je sestal upravni odbor Deželne ustanove za razvoj kmetijstva - ERSA. Na seji so med drugim razpravljali o spremembi proračuna in uporabi presežka lanskega obračuna. Sklenili so dodeliti prispevke za skupno 1 milijardo lir, ki jih bodo uporabili v razne namene. Posebno skrb so posvetili živinoreji in klavnicam, ki bodo med prvimi deležne deželne podpore. Skrb za razvoj reje goveda ne samo za zakol, ampak tudi za proizvodnjo mleka, postaja tako še bolj konkretna. Odobrili pa so tudi sklep o obnovitvi novih sadnih nasadov na združenem posestvu v bližini Fiumicella.

ERSA, ki se ukvarja z raziskavami in laboratorijskim delom, se je tudi odločila za sklenitev sporazuma z videmsko univerzo o ustanovitvi čebelarkega laboratorija, ki naj bi omogočil učinkovit boj proti varozi in drugim čebeljim boleznim, a predvsem proti varozi, ki predstavlja veliko skrb za vse čebelarje.

Ob novem zakonskem osnutku za odpravnine

Finančno ministrstvo je pred dnevi objavilo nova pojasnila glede zakonskega osnutka o odpravninah, katerega je v torek, 24.7., odobrila vlada ter ga mora potrditi še parlament. Zdi se pa, da nejasnosti ostajajo ter je pravzaprav jasno samo eno: vlada hoče čimbolj omejiti padec državnih dohodkov, a istočasno mora poslušati ustavno sodišče, ki je dosedanje predpise (predsedniški odlok z dne 29. septembra 1973) proglasilo za neustaven.

Neustavnost je temeljila na razlikovanju med davkoplačevalci. Za alikvoto obdavčenja je bilo namreč izbrano povprečje zadnjih dveh let, ko so dohodki običajno višji ter delavec morda dobi še kaka dodatna nakazila.

Poleg tega leži pred ustavnim sodiščem vloga davčne komisije druge stopnje iz Cunea zaradi razlikovanja med državnimi in zasebnimi uslužbenci. Prvi so imeli čas 10 let za pritožbo proti previsokemu obdavčenju in drugi samo 18 mesecev.

Nekateri izvedenci in sindikalisti kritizirajo vladni zakonski osnutek že zaradi oblike. V tem primeru bi bil bolj na me-

stu zakonski odlok, ki bi pričel veljati takoj. Zakonski osnutek pa bo moral skozi dolgi labirint parlamenta in ni mogoče predvideti, kdaj bo točno odobren.

Vsekakor novi predpisi urejajo preteklo stanje odpravnin ali likvidacij ob koncu delovnega razmerja ter bodoče odpravnine.

Bolj jasno je vprašanje bodočih odpravnin. V bodoče bo osnova za določitev davka prejeta odpravnina. Od celotne vsote bo dovoljeno odbiti 500 tisoč lir za vsako delovno leto. Če je na primer delavec prejel odpravnino 20 milijonov lir za 10 delovnih let, bo odbitih 5 milijonov in obdavčljiva vsota bo znašala 15 milijonov lir. Alikvota bo dosegla 17,2 odstotka, davek pa 3 milijone 435 tisoč lir.

Kako smo prišli do omenjene alikvote, katerih računanje se je z novimi predpisi spremenilo? Odpadla je povprečna alikvota zadnjih dveh let ter s tem povezava med odpravnino in celotnimi dohodki, ki spada pod davek IRPEF. Osnova za davek je torej — kot rečeno — samo odpravnina. Omenjeno odpravnino 20 milijonov lir de-

nadaljevanje na 8. strani ■

Zaključek 10. pokrajinske razstave vin

■ nadaljevanje s 4. strani

Za njimi so spregovorili predstavniki Deželne ustanove za razvoj kmetijstva (ERSA), Kmečke zveze, Centra za vinogradništvo in Tržaške trgovinske zbornice.

Na Tržaškem razstavišču je bil torej od petka dalje razstavljen cvet domačih vin. Komisija, ki je ocenjevala predložene vzorce, ni imela lahkega dela. Ko so v nedeljo razglasili zmagovalce, je bil končni rezultat naslednji: za bela vina je prva nagrada šla Danilu Lupincu v Praproto, drugo je odnesel Bruno Kante, tudi iz Praprota, tretjo pa je dobil Silvano Ferluga od Piščancev.

Za črna vina je prvo nagrado dobil Damjan Maver iz Doline, drugo Silvano Ferluga od Piščancev, tretji pa se je uvrstil Luigi Bortolin iz Milj. Prvo nagrado za najboljši teran v pokrajini je dobil Stojan Stubelj iz Zgonika, druga in tretja nagrada za teran pa sta šli v Nabrežino. Na drugo mesto se je uvrstilo vino Mirka Radoviča, na tretje pa vino Dušana Radoviča.

Glede na kvaliteto razstavljenih vin in glede na razne premike, ne samo v skrbi za čim umnejše vinogradništvo samih kmetov, ampak tudi odgovornih krogov, bi lahko z večjim upanjem gledali na prihodnost

LIPA - drevo življenja

JOŽKO ŠAVLI 14

Poslednji boj se bo vršil na istem polju in pri isti lipi, kjer je bil Matjaž nekoč poražen. S svojo vojsko bo sedaj premagal vse sovražne kralje in cesarje in zavzel tudi Sveto deželo.

Matjažev boj, ki se je začel na Božič, bo trajal do sv. Jurija. Na Jurjevo pa bo Matjaž obesil na suho lipo svoj ščit in tedaj bo znova ozelenela. Pri kamniti mizi na polju pod lipo, ki ima sedem vrhov, bodo sklenili potem mir. In ljudem bodo prišli spet nekdanji zlati časi, kakršne so poznali že pod Matjažem.

Čprav so mnogi motivi in prizori v Matjaževih zgodbah poznani tudi v povestih in bajkah drugod na Zahodu in na Vzhodu že iz časov antike in iz srednjega veka, so slovenske pripovedi po svoji zasnovi in zgradbi povsem samostojne. 137)

V osebnosti ajdovskega Matjaža in v

njegovem izzivanju Boga odseva nedvomno še spomin na poganske čase, verjetno celo na poganske upore, ki so izbruhnili po smrti sv. Modesta leta 767 in pretresli Karantanijo.

V eni naslednjih pripovedk 138) pa Matjaž že nastopa kot krščanski kralj, ki hoče s svojimi vojniki posekati (poganski) sveti gozd pod Sveto goro, na kateri prebivajo vile. Toda gorje tistemu, ki bi posekal eno samo drevo. In ko Matjaž zasadi sekiro v jelšo nad studentem, zagrmí gora ter pokrije njega in njegove vojske. — Prizor nas spomni na dogodke v 10. in 11. stol., ko so vladarji in škofje po Evropi ukazali posekati številne svete gaje, še ostanek iz poganskih časov.

Križarske in turške vojske se v Matjaževih zgodbah odražajo ločeno. Osrednja zgodba, na kateri temelji Matjažovo poslan-

stvo, pa ostaja v tem, da spi s svojo vojsko v gori in čaka, da pride njegov čas.

Središče vsega Matjaževega boja pa je košata, senčnata lipa, ki tokrat v vlogi mističnega drevesa večnega življenja (lignum vitae) izžareva svoje skrivnostne življenjske moči. Že njena senca nudi zavetje ostankom Matjaževe vojske. V zgodnjekrščanski mistiki pa »senca« simbolizira božjo milost. Lipa, zrasla na božični večer pred Matjaževa votlino »ozeleni« — upanje, drevo sredi raja. Potem cveti in duh njenega cvetja tj. »prijeten vonj«, ki pomeni poseg Nadnaravnega v zemeljsko dogajanje, bo v boju ranjene in utrujene vojske v hipu ozdravljaj. 139) Lipa postane »suho drevo«, kar je drugi izraz za grško-latinski »les križa« (lignum sanctae crucis) in za cirilmetodijsko »drevo krstnoje«. 140) Lipa se torej spaja v mistični križ odrešenja.

Ljudi bo navdihnil »veter«, da se pridružijo Matjaževi vojski; veter predstavlja v mističnem svetu moč in veličastje božje, ki se mu nič ne more zoperstavljati; predstavlja pa tudi duhovni prepoved duše in njeno življenje po milosti, ki jo je bila prej izgu-

Gnosticizem in nihilizem znanilca razrvanih časov

Mogoče je kdo opazil vabilo, ki je bilo izobešeno pred vhodom v slovensko Narodno in študijsko knjižnico v Trstu, ki je opozarjalo na predavanja o gnosticizmu in astrologiji. Tudi naš radio je ob začetku teh predavanj čital obvestila o tem. Kaže torej, da se je tudi pri nas začelo zanimanje za ta nazor. Na splošno bi lahko rekli, da se je današnji čas opredelil za neko obliko gledanja na svet, človeka in življenja, ki bi ga lahko označili s pojmom gnosticizma.

OB NOVEM ZAKONSKEM OSNUTKU ZA ODPRAVNINE

■ nadaljevanje s 7. strani

limo s številom delovnih let, to je z 10. Tako dobimo dva milijona na leto, kar pomnožimo z 12 in pridemo na 24 milijonov lir. V tabeli IRPEF poiščemo alikvoto za 24 milijonov ter jo uporabimo za obdavčljivo osnovo brez odbitkov, ki znaša — kot smo navedli primer — 15 milijonov.

Za pretekle odpravnine pa finančno ministrstvo te dni spet pojasnjuje — tako rekoč v navednicah — da bo imel pravico do povračila previsokih davkov samo tisti, ki bo vložil zadevno prošnjo na finančno nadzorništvo (Intendenza di finanza) v roku 18 mesecev od likvidacije ter ta rok še ne bo zapadel, ko bo začel veljati novi zakon. Pravica bo tudi ostala, če bo še rok za pritožbo na davčne komisije.

Praktično — pravijo nekateri komentatorji — bodo dobili povračilo preveč plačanih davkov tisti, ki imajo še odprte davčne spore s finančno.

Po civilnem zakoniku pravice ne zapadejo 10 let ter ostaja tudi še teoretična možnost priziva na sodišče, a ta priziv je povezan z velikimi stroški in torej — kar ve tudi vlada — dejansko zgolj teoretičen.

E. V.

bila z grehom. Medtem kot je »mlačen veter«, ki bo tudi zajel ljudi, dejansko južni veter in ta predstavlja sv. Duha; če se ta veter dotakne duš izbranih, potem omehča v njih sleherno otrplost in jih razvname za živo delo dobrega. 141)

Končni simbol Matjaževe zmage in miru je »ščit«, katerega kralj obesi na lipo; ščit kot obramba krščanske vere. Pa tudi vera sama je ščit, ob katerega zamenjajo puščice pekla tj. skušnjave, poželenja in strasti. Gospod je že Abrahamu rekel: »Jaz sem tvoj ščit.« 142)

In lipa, pod katero bodo sklepali dokončni mir, ima »sedem« vrhov. Sedmica v tem primeru ni pravilčno, marveč apokaliptično in sveto število, ki pomeni končno dopolnitev časov. Sedmica je namreč sestavljena iz števila štiri in tri, ki simbolizirata človekovo življenje, sestavljeno iz telesa in duše. Telo tvorijo štiri osnovne prvine in ga življenjsko pogojujejo štirje letni časi. Duša pa predstavlja nekaj božjega in so ji zapovedane tri stvari, ljubiti Boga z vsem srcem, mišljenjem in čustvovanjem.

zem. Naravno je zato, da se vprašamo, če gre pri tem za modo, ali pa za simptomatično občutje dobe.

Če primerjamo obdobje II. in III. stoletja po Kr., ki ga lahko označimo za zlato dobo gnosticizma, z današnjim časom, lahko z majhnim trudom ugotovimo, da je v obeh primerih bila občutena duhovna in kulturno-idejna raznolikost in razrvanost.

Govorimo torej o časih, ko se krešejo ideje, ko se spreminjajo svetovni nazori. In če je to veljalo za II. in III. stol. po Kr. lahko danes rečemo, da živimo podobno situacijo. Kaže, da so to zaslutili številni, ki so se začeli približevati gnosticizmu, čeprav se tega ne zavedajo. Med glavnimi vzroki, ki po mnenju sociologov sprožajo to gnostično gledanje na svet, pa je strah, da je konec sveta pred vrati.

Toda kaj pravzaprav pomeni beseda »gnosticism«, »gnoza«. Beseda izhaja iz grške besede »gnosis«, ki pomeni »spoznanje«. Gnostik je torej tisti, ki naj bi imel popolno znanje. Pri tem ne gre za vsevednost, ampak za tisto spoznanje, ki reši vsa bistvena vprašanja glede na človeka in

svet. To znanje, so trdili, je trenutna razsvetlitev, ki pa ni vsem dostopna, ampak je lahko last le tistih, ki so bili uvedeni v skrivnosti gnoze.

Na splošno velja mnenje, da gnosticizem ni stranpot krščanstva, ampak, da je nazor in verovanje, ki sloni na starejših osnovah, se pravi na verah, ki so bile bistveno misterijskega in vzhodnjaško-magičnega značaja. Vsebinsko verovanja antičnega gnosticizma je misel, da je v vsakem človeku žarek božje podobe, ki pa mora biti prebujen od tistega božjega delca, ki je v zavesti vsakega, da lahko spet postane del božje milosti.

Če pretresemo nekatere pojave v gnosticizmu II. in III. stol., kot so lahko razne oblike magije in čarovništva, astrologije in drugih verovanj, jih moremo primerjati s podobnimi pojavi današnjih dni. Pomislimo samo na časopisne horoskope, na razne mazače, ki uporabljajo čaranja za zdravljenje bolnikov, astrologe itd.

Na nekoliko višji ravni lahko govorimo o novih pojavih manihejstva, ko se dualizem med dobrim in zlim, med duhom in materijo, med telesom in dušo še veliko bolj jasno odraža ob prisotnem materializmu in panteizmu.

(Dalje)

M. T.

Manjšinski kongres v Milanu

V Milanu se je v nedeljo končal 10. kongres Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur. Delegati so potrdili sedanje vodstvo in sklenili, da bo prihodnje zasedanje čez dve leti v Celovcu. Odobrili so tudi resolucijo, ki se tiče slovenskih manjšin v Italiji in Avstriji. Resolucijo, ki obravnava položaj slovenske manjšine v Italiji, je predložil prof. Boris Pahor. Zavzema se za globalno zaščito Slovencev in odklanja vsakršno diskriminacijo ter razlikovanje pripadnikov manjšine glede na pokrajino, v kateri živijo. Drugo resolucijo pa je predložil dr. Franci Zwitter, ki je na kongresu zastopal poleg slo-

venske tudi ostale manjšine v Avstriji, se pravi gradiščanske Hrvate, Čehe in Slovaške na Dunaju ter Madžare na Gradiščanskem. V zvezi s položajem Slovencev na južnem Koroškem resolucija med drugim zahteva, naj se ohrani sistem dvojezičnega šolstva ter naj se prizna Slovincem zaščita, ki jo predvideva avstrijska državna pogodba.

Na kongresu so med drugim sklenili tesneje sodelovati z mednarodno organizacijo FUENS (Federalistična unija evropskih narodnih skupnosti), ki ji predseduje koroški Slovenec, ravnatelj dr. Reginald Vospernik

Štirica je zato znamenje Stare zaveze, katere postave se nanašajo na človekovo telo oz. na ljudi in določajo, kako naj služijo Bogu na viden, zunanji način. Trojka pa je znamenje Nove zaveze, ki se nanaša v prvi vrsti na dušo človeka.

Ko bo minilo obdobje Stare in Nove zaveze, bodo dopolnjeni časi, torej simbolična Sedmica (4+3) in nato bo sledil osmi dan, dan Poslednje sodbe nad pravičnimi in nad krivčnimi. 143) — Nekateri različice zgodbe o končni zmagi Kralja Matjaža tudi omenjajo, da bo po njegovi zmagi konec sveta. Lipa s sedmimi vrhovi ponazarja torej dopolnitev časov, obdobje miru, za katerim pride potem Poslednja sodba.

Kralj Matjaž predstavlja v zavesti slovenskih ljudi tolikšno simboliko, mistična doživljanja ter življenjski smisel, da zgodbo o njem ni mogoče več označevati samo kot ljudsko blago. V njih je toliko idejne razgibanosti, pesniških prizorov, predvsem pa veličastna slika dokončne odrešitve slovenskega naroda in sveta in konca časov, da nam ta okolnost razkriva povsem na novo

doživljanje in duhovnost slovenskega človeka. Stvari, ki jih bo potrebno ponovno spoznati.

(Dalje)

137) I. Grafenauer v svoji odlični študiji (itm., str. 29-33, 33-46) dokončno zavrne koroškega narodoslavca G. Graberja ter ukrajinskega Z. Kuzelja, ki sta zatrjevala, da so vsi motivi v Matjaževih pesmih in v zgodbah prevzeti iz nemških pripovedk in da ni v njih ničesar izvirno slovenskega.

Po drugi strani pa pritegne mnenju, da je ogrski kralj Matija Korvin tista zgodovinska osebnost, ki je služila za lik Kralja Matjaža. Utemeljitev tega gledanja pa je nesmiselna, češ da so bili pod tem ogrskim kraljem tisti zlati časi, ki naj bi po Matjaževi zmagi spet prišli.

Da je Matjaž osebnost iz najzgodnejših časov slovenske zgodovine (torej ne Matija Korvin), sodi npr. tudi zgodovinar S. Rutar v »Zvonu« 1879 (gl. I. Grafenauer, itm., str. 29).

138) I. Grafenauer, itm., enačnica štev. 4
139) D. Forstner, itm., str. 209 (Kittel, Teol. Wörterbuch. II, 810)

140) R. Bauerreiss, itm., str. 42
141) D. Forstner, itm., str. 74-5 (Luft und Wind)
142) D. Forstner, itm., str. 441 (Schild)
143) D. Forstner, itm., str. 53 (Sieben)